

ISSN 2311-5491

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

Серія 5

Педагогічні науки:
реалії та перспективи

Випуск 68

Київ
2019

ФАХОВЕ ВИДАННЯ
затверджено наказом Міністерства освіти і науки України (додаток 7)
від 21.12.2015 р. № 1328 (педагогічні науки)

Державний комітет телебачення і радіомовлення України
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ № 23508-13348 ПР від 03.08.2018 р.

**Науковий журнал включено до міжнародної наукометричної бази
Index Copernicus International (Республіка Польща).**

Офіційний сайт видання: www.chasopys.ps.npu.kiev.ua

Схвалено рішенням Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова
(протокол № 11 від 18 квітня 2019 р.)

Редакційна рада:

- В. П. Андрущенко* – доктор філософських наук, професор, академік НАПН України, член-кореспондент НАН України, ректор НПУ імені М. П. Драгоманова (*голова Редакційної ради*);
В. І. Бондар – доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України;
Р. М. Вернидуб – доктор філософських наук, професор;
В. Б. Євтух – доктор історичних наук, професор, академік НАН України;
І. І. Дробот – доктор історичних наук, професор;
М. І. Жалдак – доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України;
А. А. Зернецька – доктор філологічних наук, професор;
Л. І. Мацько – доктор філологічних наук, професор, академік НАПН України;
О. С. Падалка – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України;
В. М. Синьов – доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України;
Г. М. Торбін – доктор фізико-математичних наук, професор (*заступник голови Редакційної ради*);
М. І. Шут – доктор фізико-математичних наук, професор, академік НАПН України.

Редакційна колегія серії:

- В. І. Бондар* – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України;
О. В. Биковська – доктор педагогічних наук, професор;
В. В. Борисов – доктор педагогічних наук, професор;
Л. П. Вовк – доктор педагогічних наук, професор;
Беата Гурніцка – доктор Phd Опольського ун-ту (Республіка Польща);
М. І. Жалдак – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України;
М. С. Корець – доктор педагогічних наук, професор;
Л. А. Куліш – кандидат педагогічних наук, доцент (*відповідальний секретар*);
Л. Л. Макаренко – доктор педагогічних наук, професор (*головний редактор*);
М. М. Марусинець – доктор педагогічних наук, професор;
В. Д. Сиротюк – доктор педагогічних наук, професор;
В. М. Слабко – доктор педагогічних наук, професор;
Фабіан Андрушкевич – доктор педагогічних наук, професор (Опольський ун-т, Республіка Польща);
О. П. Хижна – доктор педагогічних наук, професор;
С. М. Яшанов – доктор педагогічних наук, професор.

Н 34 **НАУКОВИЙ ЧАСОПИС НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи.** – Випуск 68 : збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. – 250 с.

УДК 37.013(006)

У статтях розглядаються результати теоретичних досліджень і експериментальної роботи з питань педагогічної науки; розкриття педагогічних, психологічних та соціальних аспектів, які обумовлюють актуалізацію поставленої проблеми і допоможуть її вирішувати на сучасному етапі розвитку освіти.

при внедрении педагогических условий лексико-народоведческой компетентности будущего учителя начальной школы.

Лексико-народоведческая подготовка будущего учителя начальных классов предусматривает формирование у него народоведческой, социокультурной компетенции: умение использовать особенности речевого поведения в соответствующих ситуациях общения, обеспечивать формирование культуры общения, знакомство с нормами этикета, сформированность знаний и умений по правилам вежливости, умение определять акцент и диалектные особенности речи, умение составлять и представлять устные отзывы об увиденном, услышанном, пережитом.

Ключевые слова: условие, педагогическое условие, лексика, народоведение, высшее учебное заведение, будущий учитель, начальная школа.

Stuk A. B. Pedagogical conditions for the formation of the lexical-nationalistic competence of the future teacher of elementary school.

The article reveals the essence of the concept of "pedagogical conditions", analyzes the views of scientists on the interpretation of pedagogical conditions. The pedagogical conditions for the formation of the lexical-ethnographic competence of the future teacher of elementary school are determined. The methods and forms that are effective in introducing the pedagogical conditions of the lexical-nationalistic competence of the future teacher of elementary school are identified and characterized.

The lexico-ethnographic preparation of the future teacher of elementary classes involves the formation of his ethnographic, socio-cultural competence: the ability to use the peculiarities of speech behavior in the appropriate communication situations, to ensure the formation of a culture of communication, familiarity with the norms of etiquette, the formation of knowledge and skills regarding the rules of politeness, the ability to determine the emphasis and dialect speech features, ability to compose and present oral responses about what they have seen, heard, experienced.

Key words: condition, pedagogical condition, vocabulary, ethnography, competence, higher education institution, future teacher, elementary school.

УДК 378.016

DOI <https://doi.org/10.31392/2311-5491/2019-68.45>

Тараненко Г. Г.

**ЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВИЙ СКЛАДНИК
КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
АГРОТЕХНОЛОГІЧНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

На підставі аналізу загальних компетентностей та програмних результатів навчання здобувачів вищої освіти агротехнологічних спеціальностей обґрунтовано актуальність логічної компетентності у системі професійних компетентностей здобувачів вищої освіти агротехнологічного закладу вищої освіти. Доведено, що комунікативна компетентність репрезентує не тільки сукупність досвіду, комунікативних знань, умінь, навичок, компетенцій, що уможливають творче самовираження у сфері професійного спілкування та вирішення спектра поставлених творчих завдань, але й здатність особистості до мовленнєвого спілкування і вміння слухати, що є однією з найважливіших особистісно-професійних рис майбутнього фахівця, зокрема агротехнологічних спеціальностей. Відстоюється думка про те, що комунікація, яка ставить специфічні вимоги до якостей особистості, найважливішою серед яких є комунікативність, вимагає від майбутнього фахівця вирішення низки викликів, зокрема набуття ним логічної компетентності, яка визначається як спектр навичок і умінь, необхідних для виконання будь-якої інтелектуальної роботи та освоєння нових галузей знання.

Ключові слова: логічна компетентність, комунікативна компетентність, здобувач вищої освіти, агротехнологічний заклад вищої освіти.

Інноваційні процеси у сфері вищої освіти України актуалізували питання професійної компетентності майбутнього фахівця, що відповідно до Закону України "Про вищу освіту" (2014 р.) регламентується освітньою (освітньо-професійною чи освітньо-науковою) програмою, яка є "системою освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти" та "відповідає стандарту вищої освіти, спроможна виконати вимоги стандарту та досягти заявлених у програмі результатів навчання" [6].

Аналіз загальних компетентностей та програмних результатів навчання здобувачів вищої освіти агротехнологічних спеціальностей дає підстави стверджувати про актуалізацію логічної компетентності як однієї з ключових серед очікуваних результатів навчання. Так, більшість стандартів вищої освіти до загальних компе-

тентностей відносять: навички спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня, здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, навички використання інформаційних та комунікаційних технологій, здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел, здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел тощо [4].

Окрім цього, в програмних результатах навчання зустрічаємо також: володіння культурою мислення; уміння формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду; уміння демонструвати культуру мислення; виявляти навички щодо організації культурного діалогу на рівні, необхідному для професійної діяльності; уміння доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення; уміння пояснювати; вміння проводити пошук та обробку науково-технічної інформації з різних джерел та застосовувати її для вирішення конкретних завдань; уміння застосовувати інформаційні та комунікаційні технології для інформаційного забезпечення професійної діяльності та проведення досліджень прикладного характеру; вміння доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу з метою донесення ідей, проблем, рішень і власного досвіду; навички здійснювати ділові комунікації у професійній сфері тощо [4].

Аналіз загальних компетентностей та програмних результатів навчання здобувачів вищої освіти агротехнологічних спеціальностей спонукає до ґрунтовного дослідження логічної компетентності здобувача вищої освіти агротехнологічного закладу вищої освіти як важливого складника комунікативної компетентності.

Компетентність як важливий показник професійної підготовки розглядають у своїх доробках О. Акулова, Л. Луценко, С. Писарьова, Л. Скалій, В. Тюріна та ін. Різним питанням формування комунікативної компетентності у процесі професійного становлення присвячені також наукові праці І. Зимньої, В. Нароліної, Дж. Равен, С. Савичова, Є. Філатової та ін.

Професійно-комунікативна компетентність фахівця аналізується у наукових розвідках О. Абдуліної, Б. Ананьєва, Ю. Ємельянова, Н. Жукова, Н. Кузьміної, Б. Ломова, А. Маркової, Л. Петровської, В. Бодрова, Є. Клімова, В. Красвського, К. Романової, С. Смирнова, В. Шадрікова та ін.

Проблема формування професійно-комунікативної компетентності стала предметом наукових досліджень В. Беспалька, Д. Годлевської, А. Дубакової, Ю. Ємельянова, К. Ларсона, С. Петрушиної, Дж. Равена, А. Холідея, Г. Жондорова, Т. Казаніна, В. Кашницького, Є. Семенової, Г. Трофімова, Ф. Хусаїнова, Д. Ширшова, А. Щербова та ін.

Аналіз наукових розвідок, присвячених поняттю “логічна компетентність”, засвідчив, що науковці не приділяли достатньої уваги дослідженню змісту означеного поняття, зосереджуючи увагу переважно на контекстуальній площині. Так, нами було віднайдено лише декілька визначень: С. Раков під логічною компетентністю розуміє “володіння дедуктивним методом доведення та спростування твердження” [7, с. 256]; Н. Мартишина – “спектр навичок і умінь, необхідних для виконання будь-якої інтелектуальної роботи, починаючи з власне навчальної діяльності” [5, с. 129]; В. Андрієвська – “вміння студентів визначати та застосовувати теоретичні поняття, положення, концепції для аналізу та пояснення... фактів, явищ, процесів; аналізувати, синтезувати та узагальнювати значний обсяг фактів, простежуючи зв'язки і тенденції...; визначати причини, сутність, наслідки та значення... явищ і подій, зв'язки між ними; ...розкривати внутрішні мотиви й зовнішні чинники...” [1, с. 21]; Т. Варламова вважає, що логічна компетентність базується на логічній грамотності, розвинутому логічному мисленні, здатності використовувати логічну грамотність та логічне мислення у навчальній діяльності та житті, здатності і вмінні оцінювати свою діяльність, особистісно-ціннісному ставленні до володіння цими знаннями, уміннями і до свого досвіду [2, с. 21].

На нашу думку, найбільш актуальним у процесі професійного становлення майбутнього фахівця є розуміння логічної компетентності як набутого спектру навичок і умінь, необхідних для виконання будь-якої інтелектуальної роботи та освоєння нових областей знання, адже саме такий зміст, на наш погляд, відповідає загальним компетентностям та програмним результатам навчання здобувачів вищої освіти, зокрема агротехнологічних спеціальностей. Зважаючи на вказане, вважаємо за необхідне обґрунтувати актуальність логічної компетентності у системі професійних компетентностей здобувачів вищої освіти агротехнологічних спеціальностей закладу вищої освіти, що зумовлена низкою викликів.

По-перше, утвердження компетентнісного підходу до проектування вищої професійної освіти спричинило формування великого розмаїття компетенцій, що забезпечують різні професійні кваліфікації. При цьому серед указаних переліків залишається на периферії загальний показник освітньої підготовки, який можна позначити як логічну компетентність і який, на думку Н. Мартишиної, вміщує спектр навичок і умінь, необхідних для виконання будь-якої інтелектуальної роботи, починаючи з власне навчальної діяльності, та утворює певні вміння і навички, а саме:

– комунікативні, що передбачають вміння розуміти поставлене запитання і формулювати релевантну відповідь, здатність сприймати позицію співрозмовника, віднаходити точки збігу і моменти розбіжностей, конструктивно будувати діалог, формулювати, змістовно представляти і обґрунтовувати власну позицію;

– інформаційні, що передбачають уміння простежувати загальну логіку викладу, виділяти основні смислові розділи і розуміти зв'язки, що дозволяють переходити від одного положення до іншого, вміння аналізувати інформацію, отриману з різних джерел, виявляти інваріантні ідеї, позиції, що вимагають координації, та істотні антиномії, які повинні вирішуватися вибором і обґрунтуванням того чи іншого варіанта;

– організаційні, що передбачають уміння структурувати поставлене завдання, виділяти і розподіляти операції, необхідні для їх вирішення, та здатність визначати рівень достатності здійснених розробок для забезпечення запланованого результату [5, с. 129].

Указані навички є інваріантними щодо змісту досліджуваного матеріалу та є важливими складниками загальної підготовленості людини до навчання взагалі (на першому етапі) та до професійної діяльності (в перспективі) в умовах постійної зміни змісту і характеру роботи, необхідності швидкого й ефективного здобуття нових знань.

По-друге, зростання значущості саме логічної компетентності, що формує здатність людини до освоєння нових галузей знань як одного з головних результатів навчання у закладі вищої освіти, зростає у зв'язку з відходом у минуле концепції кінцевого освіти, яка має забезпечити відповідність отриманих у закладі вищої освіти знань професійним вимогам чи не на весь термін трудової активності.

При цьому формування логічної компетентності в реальному навчальному процесі розглядається сьогодні як периферійна мета та передбачається, що вони мають набуватися автоматично під час навчальної роботи, оскільки вивчення будь-якої дисципліни вимагає їх наявності у здобувача вищої освіти.

Безумовно, процес формування логічної компетентності у такому фоновому режимі відбувається, але з різним ступенем успішності. Водночас варто зазначити, що сьогодні спостерігається зростання кількості здобувачів вищої освіти, які зазнають труднощів саме на логічному рівні засвоєння навчального матеріалу.

По-третє, все частіше науковці звертають увагу на той факт, що у багатьох підготовлених і перспективних здобувачів вищої освіти спостерігається недостатність логіко-методологічної культури дослідницької роботи. При цьому, як зазначає Н. Мартишина, навичкам навчальної та дослідницької роботи необхідно вчити більш цілеспрямовано, ніж це відбувається зараз, не покладаючись на те, що мотивація здобувача вищої освіти до отримання знань або обдарованість і творча ініціатива забезпечать їх достатнє набуття. Зважаючи на це, на думку вченої, як форма навчання потрібні не лише настановні заняття, що привертатимуть увагу як до загальних логічних правил, так і до більш тонких “технологічних” моментів наукового мислення, неочевидних на рівні простого здорового глузду, а й тренінги відповідних навичок, які залежно від просування здобувача вищої освіти ступенями навчання все більше використовували змістовний матеріал спеціальних дисциплін [5, с. 131–132].

По-четверте, значно недооціненою залишається та сфера діяльності здобувача вищої освіти, яка “працює” на створення простору комунікації. Мовленнєві практики заповнюють собою увесь освітній простір і тим самим приймаються як даність, як неминучість, як дещо само собою зрозуміле. Проте проблеми здобувача вищої освіти досить часто пов'язані саме з мовленнєвим простором освітньої діяльності: розумінням усних та письмових повідомлень, читанням текстів, створенням власних текстів, переробка інформації, переформулюванням, синтезом мовленнєвої інформації, виступів тощо. Здобувач вищої освіти досить часто потрапляє у ситуацію, коли на нього впливає велике розмаїття інформації, яку йому необхідно правильно сприйняти, обробити, систематизувати, проаналізувати, засвоїти та показати рівень цього засвоєння через її “повернення” у видозмінену, синтезовану вигляді, втілену в наукову форму, а не з використанням повсякденної мови.

Досить серйозним питанням для здобувачів вищої освіти є також наукові тексти, які вводять їх у стан ступору, коли настає час наукових заходів і підготовки випускних кваліфікаційних робіт тощо.

Указані виклики не тільки поставили здобувача вищої освіти у ситуацію гострого відчуття нездатності справлятися з інформаційними потоками, але й спричинили так зване “закриття” для читання, спілкування на професійні теми та освоєння культури. Саме тому стає зрозумілим вимивання різноманітних мовленнєвих практик в університетському середовищі та широка популяризація використання ринку “готових творів”.

Така ситуація, на думку Н. Громико, руйнує здатності думати, виокремлювати проблему, ставити цілі, спричиняючи різке зниження культури роботи з текстом [3]. Додаймо до цього некритичність ставлення до суджень, звернення до вторинних текстів, байдужість до авторства використаного матеріалу та активне використання мережі Інтернет як безмежного анонічного простору.

Отже, стає очевидним той факт, що виклики, які постають сьогодні перед здобувачем вищої освіти, зокрема “периферійність” логічної освіти, недостатність його логіко-методологічної культури дослідницької роботи та необхідність створення простору комунікації майбутнього фахівця, зумовлюють актуальність логічної компетентності у системі його професійних компетентностей. І хоча актуальність набуття логічної компетентності не викликає сумнівів, проте, на жаль, в дійних умовах є малоімовірним виділення спеціальних курсів, спрямованих на логічну підготовку в системі вищої освіти.

Проте, на нашу думку, можливості все ж є. Так, оптимальним варіантом може стати базовий курс загальної логіки на початку навчання у закладі вищої освіти, а на рівні магістратури та аспірантури – більш спеціалізований курс логіки і методології наукового дослідження. Такі курси можуть бути порівняно невеликими за обсягом, оскільки логічні навички формуються у процесі навчання будь-якої дисципліни, а завданням спеціального курсу є не первинне знайомство з ними здобувачів вищої освіти, а їх виділення в чистому вигляді, надання їм більш чіткого характеру.

Окрім навчальних курсів, важливим є моделювання педагогічних дій, яке має містити як мінімум три види діяльності: конструктивний (відбір, організація і розподіл навчального матеріалу, планування педаго-

гічного процесу у вигляді своїх дій і дій здобувачів вищої освіти, проектування навчально-матеріальної бази педагогічного процесу), організаторський (виконання системи дій, спрямованих на залучення здобувачів вищої освіти до різних видів діяльності, організація спільної діяльності), комунікативний (встановлення педагогічно доцільних відносин у системі “викладач- здобувач” тощо).

Зазначене, на нашу думку, уможливило набуття здобувачами вищої освіти логічної компетентності як важливого складника комунікативної, адже репрезентує комплексний підхід до вирішення викликів, що постають перед здобувачем вищої освіти. Комунікативна компетентність постає не тільки сукупністю досвіду, комунікативних знань, умінь, навичок, компетенцій, що уможливають творче самовираження у сфері професійного спілкування та вирішення спектра поставлених творчих завдань, але й здатністю особистості до мовленнєвого спілкування і вміння слухати, що є однією з найважливіших особистісно-професійних рис здобувача вищої освіти, зокрема агротехнологічних спеціальностей.

Сучасний комунікативний простір ставить специфічні вимоги до якостей особистості, найважливішою серед яких є комунікативність як необхідна передумова успішної й активної роботи з інформаційним простором, що вимагає від фахівця набуття спектра навичок і умінь, необхідних для виконання будь-якої інтелектуальної роботи та освоєння нових галузей знань, що визначається нами як логічна компетентність.

Використана література:

1. Андрієвська В. П. Формування предметних компетентностей при вивченні курсу всесвітньої історії студентами коледжу. *Наукові записки кафедри педагогіки* : зб. наук. пр. / ХНУ ім. В. Н. Каразіна, Комун. закл. “Харків. гуманіт.-пед. акад.” Харків обл. ради; Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2014. С. 14-23.
2. Варламова Т. П. Формирование логической компетентности у учащихся 5–6 классов в процессе обучения математике : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Красноярск, 2006. 195 с.
3. Громько Н.В. Метапредмет “Проблема”: учеб. пособие для учащихся стар. кл. Москва: АО “Моск. учеб. и Картолитография”: Ин-т учеб. “Пайдейя”, 1998. 376 с.
4. Затверджені стандарти вищої освіти URL:<https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>
5. Мартишина Н. И. Логическая компетентность как основа науки и профессионального образования. *Высшее образование в России*. 2011. № 5. С. 129–135.
6. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 01.01.2019. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 03.05.2019).
7. Раков С. А. Математична освіта: компетентнісний підхід з використанням ІКТ. Харків : Факт, 2005. 360 с.

References:

1. Andrijevsjka V. P. Formuvannja predmetnykh kompetentnostej pry vyvchenni kursu vsesvitnjoji istoriji studentamy koledzhu. *Naukovi zapysky kafedry pedagogiki* : zb. nauk. pr. / KhNU im. V. N. Karazina, Komun. zakl. “Kharkiv. ghumanit.-ped. akad.” Kharkiv obl. Rady ; . Kharkiv : KhNU im. V. N. Karazina, 2014. S. 14-23.
2. Varlamova T. P. Formirovanie logicheskoy kompetentnosti u uchashchikhsya 5–6 klassov v protsesse obucheniya matematike. dis. ... kand. ped. Nauk : 13.00.02. Krasnoyarsk, 2006. 195 s.
3. Gromyko N.V. Metapredmet “Problema” : ucheb. posobie dlya uchashchikhsya star. kl. M. : AO “Mosk. ucheb. i Kartolitografiya”: In-t ucheb. “Paydeyya”, 1998. 376 s.
4. Zatverdzeni standarty vyshhoji osvity URL:<https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>
5. Martishina N. I. Logicheskaya kompetentnost' kak osnova nauki i professional'nogo obrazovaniya . *Vyssee obrazovanie v Rossii*. 2011. № 5. S.129-135.
6. Pro vyshchu osvitu : Zakon Ukrainy vid 01.07.2014 r. № 1556-VII. Data onovlennia: 01.01.2019. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (data zvernennia: 03.05.2019).
7. Rakov S.A. Matematychna osvita: kompetentnisnyj pidkhid z vykorystannjam IKT. Kh. : Fakt, 2005. 360 s.

Тараненко Г. Г. Логическая компетентность как важная составляющая коммуникативной компетентности студента агротехнологического вуза.

На основании анализа общих компетенций и программных результатов обучения студентов агротехнологических специальностей обоснована актуальность логической компетентности в системе профессиональных компетенций студента агротехнологического вуза. Доказано, что коммуникативная компетентность представляет собой не только совокупность опыта, коммуникативных знаний, умений, навыков, компетенций, делающих возможным творческое самовыражение в сфере профессионального общения и решение спектра поставленных творческих задач, но и способность личности к языковому общению и умение слушать, что представляется одним из важнейших личностно-профессиональных качеств будущего специалиста, в частности агротехнологической специальности. Отстаивается мысль о том, что коммуникация, которая ставит специфические требования к качествам личности, важнейшим среди которых является коммуникабельность, требует от будущего специалиста решения ряда серьезных задач, в частности приобретения им логической компетентности, которая определяется как спектр навыков и умений, необходимых для выполнения любой интеллектуальной деятельности и освоения новых областей знания.

Ключевые слова: логическая компетентность, коммуникативная компетентность, студент, агротехнологический вуз.

Taranenko G. G. Logical competence as an important feature of the communicative competence of agrotechnological university students.

Based on the analysis of general competencies and learning outcomes of students of agrotechnological specialties, we have provided a rational for the role of logical competence in the system of professional competences of Agrotechnological University students. It has been proved that communicative competence represents not only a sum of experience, communicative knowledge, skills, abilities, competences, which stimulates students' creative self-expression in the field of professional communication and provides the solution of a range of creative tasks. Communicative competence is also the ability of the person to establish rapport, communicate and listen to others. It is one of the most important personal and professional features of future professionals, in particular, people involved in the agrotechnological spheres. The article raises the issue that communication has specific requirements for the traits of personality, the most important of which is a communicative skill. It requires a future professional to solve a number of challenges, in particular, the development of his or her logical competence, which is defined as a set of skills and abilities necessary to perform any intellectual work and acquire new areas of knowledge.

Key words: logical competence, communicative competence, higher education, Agrotechnological University.

УДК 377/378.091.12-051: [159.9:316.444]

DOI <https://doi.org/10.31392/2311-5491/2019-68.46>

Тарасова О. В.

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК СКЛАДНИК ПСИХОЛОГІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Порушено проблему психологічної мобільності, що необхідна сучасному молодому фахівцеві для успішної професійної діяльності в новому інформаційному суспільстві. Здійснено теоретичний аналіз психолого-педагогічних джерел із проблеми розвитку психологічної мобільності фахівців, зокрема акцентовано увагу на теоретичному аналізі проблеми емоційного інтелекту майбутніх педагогів професійного навчання у процесі професійної підготовки, визначено та теоретично обґрунтовано психолого-педагогічні умови розвитку емоційного інтелекту майбутніх педагогів професійного навчання. Обґрунтовано, що розвиток емоційної компетентності й емоційного інтелекту майбутніх педагогів професійного навчання є необхідною умовою психологічного здоров'я особистості, її ефективності у міжособистісній взаємодії та професійній діяльності.

Ключові слова: емоційний інтелект, психологічна мобільність, педагог професійного навчання.

Динаміка розвитку сучасного суспільства викликає потребу у фахівцях, які вміють аналізувати постійно мінливі соціально-економічні тенденції, реалізовувати нестандартні рішення в умовах високої конкуренції ринку, уникати стереотипних підходів у виробничій сфері діяльності, тобто бути психологічно мобільними. При цьому слід урахувувати зміну цільової спрямованості суспільства, міждисциплінарний характер професійної праці, зацікавленість суспільства в освічених громадянах із високим рівнем професійної підготовки, котра є гарантом успішної кар'єри та конкурентоспроможності на ринку праці.

Професійна успішність особистості, безсумнівно, пов'язана зі знаннями, вміннями й навичками, ерудицією та здатністю до мислення в цілому, тобто з рівнем загального інтелекту. Однак у більшості випадків високого рівня загального інтелекту виявляється недостатньо. Емоційний інтелект у широкому розумінні поєднує в собі здатність особистості до ефективного спілкування за рахунок розуміння емоцій оточення і вміння підлаштуватися під їхній емоційний стан. Таке вміння володіти собою й грамотно організовувати взаємодію є незамінним, якщо йдеться про підготовку педагогів професійного навчання, оскільки розвиток емоційної компетентності й емоційного інтелекту майбутніх педагогів професійного навчання є необхідною умовою психологічного здоров'я особистості, її ефективності у міжособистісній взаємодії та професійній діяльності. Необхідно враховувати також те, що діяльність фахівця, як правило, опосередковується і регулюється психічними відображеннями реальності, що безпосередньо йому відкривається і викликає певні емоційні стани, які він мусить аналізувати, регулювати, контролювати та використовувати.

Аналіз наукових досліджень із проблеми формування професійної мобільності особистості, зокрема професійної мобільності фахівців, визначив широкий спектр особливостей цього процесу відповідно до специфіки підготовки фахівців різного профілю. У науковій думці висвітлено досвід формування професійної мобільності майбутніх інженерів (М. Балакаєва, С. Капліна), фахівців технічного профілю (Л. Меркулова), студентів технічного університету (О. Малигіна), студентів інформаційних спеціальностей (В. Дюніна), викладачів вищої школи (Л. Амірова, Л. Горюнова, В. Гринько, Ю. Дворецька), майбутніх педагогів (Б. Ігошев), соціальних педагогів (О. Безпалько) та ін. Взаємозв'язок професійної мобільності з професійним розвитком і становленням професійно успішної особистості розглядався С. Кугель, Т. Фроловим та ін.

Проблема розвитку емоційного інтелекту майбутнього педагога професійного навчання досліджувалась такими науковцями, як Г. М. Андреева, О. В. Білоконь, Д. Гоулман, Д. Карузо, Н. В. Коврига, Д. В. Люсін, Дж. Мейер, Е. Л. Носенко, П. Селовей.